

Анотации на научните трудове на гл. ас. д-р Иван Василев Тричков

за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“
по област на висше образование **3. Социални, стопански и правни науки**
професионално направление **3.2. Психология** (Специална психология)

I. Монографии

- 1. Тричков Ив. (2019) - „Психолого-педагогически правила, модели на добри практики и препоръки при работата и обучението на деца и ученици с поведенчески разстройства“ - УИ „Паисий Хилендарски“ - ISBN 978-619-202-514-4**

Анотация

Монографичният труд „ Психолого-педагогически правила, модели на добри практики и препоръки при работата, и обучението на деца и ученици с поведенчески разстройства“ е особено навременен и актуален. В последните десетилетия се забелязва трайна тенденция в увеличаване броя на децата със синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието, патологично агресивни деца и един малко подценяван поведенчески проблем опозиционно-предизвикателното поведение. Все по-често в съвременната психология започна да се говори за диагностика на поведенчески и емоционални разстройства, типични за детството и юношеството. Освен това обществото постепенно започна да осъзнава, че проблемите, свързани с поведението не са за подценяване и започна да изисква от образователните институции помощ при работата и обучението на такива ученици.

От тази гледна точка този въпрос се явява от изключителна важност с оглед на непрекъснатото повишаване на броят на деца с поведенчески и емоционални отклонения, водещи до различни особености относно социалното им формиране.

Именно за това в настоящата монография тази проблематика се прецизира в теоретичен аспект. В този контекст наистина един от най-важните моменти беше да бъдат обхванати основните специфики на основните поведенчески отклонения и разстройства а също и да се изведат основни правила, модели на добри практики и препоръки за работа и обучение при деца и ученици със синдром на хиперактивност с дефицит на внимание, агресивното поведение и опозиционно предизвикателно поведение. Също така са открити тенденции в посока прилагането на тези правила, модели на добри практики и препоръки за работа и обучение на тези деца и ученици.

Настоящата монография е ценен ресурс, ще бъде полезна и ще провокира мотивация за успешно справяне с проблеми, свързани с агресия, опозиционно-предизвикателно поведение, хиперактивност и други поведенчески разстройства на учениците от страна на

психолози, педагози, студенти, родители и всеки професионалист, работещ в областта на поведенческите разстройства.

2. Тричков Ив. (2017) - „Нагласи на учителите към приобщаването на деца и ученици със специални образователни потребности в социално-образователната среда“ – УИ „Паисий Хилендарски“ - ISBN 978-619-202-296-9

Анотация

Замисълът на монографията и проучването включено в нея е да проследи и концептуализира психологическите аспекти и влиянието на битуващите социални нагласи към лицата със специални образователни потребности и към интегративните процеси на тази популация. Един от основните въпроси на проучването е свързан с това дали от психологическа гледна точка се променя отношението на педагогическите специалисти към децата и учениците със специални образователни потребности в контекста на приобщаващото образование и налице ли е социално приемане към лицата с увреждания като цяло.

За тази цел са уточнени психологическите аспекти съдържателните характеристики на стереотипите, предразсъдъците и социалните нагласи, предизпозициите, влияещи на отношението към лицата с увреждания, битуващите норми и стигми, нагласите и предизвикателствата към интеграцията и приобщаващото образование на лицата със СОП, социалното приемане и бариерите за интеграция на тези лица.

Тази проблематика се прецизира в настоящото проучване както в теоретичен, така и в емпиричен план. В този контекст един от най-важните моменти е наистина да се проследи отношението към интеграцията и приобщаващото образование на децата с увреждания, защото в последствие тези нагласи неминуемо оказват влияние и върху житейското функциониране на хората с увреждания като цяло.

3. Тричков Ив. (2021) - „Психологически аспекти на проявите на емпатия при деца и ученици със синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието“ - УИ „Паисий Хилендарски“ - ISBN 978-619-202-665-3

Анотация

В последните години прави силно впечатление една тревожна тенденция в съвременното общество и това е фактът, че човечността между хората е придобила много ниски стойности. Този факт се явява изключително сериозен проблем за човечеството. Едни от най-важните характеристики, които определят хуманното отношение между хората са уменията свързани с отдаване на съпричастност и демонстриране на емпатийни и алтруистични модели в обществото.

Проблемът за емпатията придобива особена актуалност във взаимоотношенията с деца със специални образователни потребности, в това число и при синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието, а това поведенческо разстройство се явява едно от най-разпространените в последните години. Вече в почти всяко българско училище се обучават деца с хиперактивност.

Съдържанието на книгата е декомпозирано в четири части.

В **първата част** е направен обстоен литературен анализ свързан с проблематиката, обхващаща същността, съдържанието, функциите и проявите на емпатията. Също така вниманието е насочено и към формирането и развитието на емпатията при подрастващите.

Във **втората част** е направен обстоен и интересен литературен анализ, свързан със синдрома на хиперактивност с дефицит на вниманието. Обърнато е внимание на същност, класификация, етиология, психологически особености на децата с хиперактивност. Също така внимание е обърнато на диагностиката, оценяването и на някои терапевтични интервенции насочени към преодоляване на това разстройство. отделено е внимание и на социалните атитюди, влияещи на отношението към децата с хиперактивност.

В **третата част** на книгата е изведен дизайнът на проучването. Изведени са цел, задачи, хипотези, обект, предмет, инструментариум, участници и организация на проучването.

В **четвъртата част** на книгата е поместена констатиращата част – анализът на получените резултати, а също и дискусия на така получените резултати от изследването.

Книгата е резултат на дългогодишна изследователска дейност в областта на проследяването на емпатийните модели при деца и ученици със синдром на хиперактивност което се явява важен аспект от същността на специалната психология.

II. Статии, научни доклади, научни съобщения, реферирани и индексирани в световноизвестни база данни с научна информация

СТАТИИ ПО (Web of Science) ISI Conference Proceedings Citation Index (ISI CPCI)

- 1. Trichkov Iv. (2018) „SOCIAL ACCEPTANCE AND SOCIAL ATTITUDES TOWARDS PEOPLE WITH DISABILITIES“ - INTED 2018 - 12th International Technology, Education and Development Conference, 5th-7th March, 2018, Valencia, SPAIN Pages: 2450-2460;
Publication year: 2018
ISBN: 978-84-697-9480-7
ISSN: 2340-1079**

IATED Publications are periodically sent for their inclusion in the ISI Conference Proceedings Citation Index (Web of Science). Since 2010, INTED, EDULEARN and ICERI Proceedings have annually been accepted and indexed in the ISI Conference Proceedings Citation Index.

Анотация

Целта на статията е да проследи отношението към хората с увреждания от педагогически специалисти, работещи с тази група. За проследяване на социалните нагласи е използван авторски въпросник, а за неговото създаване са заимствани четири твърдения от модифицираната скала на Фей (модифицирана от Левтерова, 2009) за приемане от други. Това е първо изследване, тъй като идеята е да се доразвие, за да се развие в бъдеще модел за иновативна образователна среда по отношение на включването на хора със специални образователни потребности и тяхното равно приемане в обществото.

Социалното приемане на хората с увреждания е признак за толерантност на социума към различията. Социалното приемане на различията е измерение на човечността. Равнището на социално приемане е психологически феномен, който показва какво е отношението ни към сегрегацията, дискриминативните модели битувачи в общността, също показва и отношението ни към интеграцията и приобщаващото образование.

В последните години са предприети значителни стъпки по отношение на интеграцията на хората с увреждания. Въпреки това все още са на лице много препятствия и психологически бариери, с които се сблъскват тези хора когато са навън. Това се явява цел и мотивира провеждането на едно проучване в тази насока.

2. Trichkov Iv. (2020) - "Family Support for Children with Behavioral and Emotional Disorders" - sbornik "Духовність особистості: методологія, теорія і практика" №3 (96) 2020; I ISSN 2707-7292

Списанието е включено в Международната база данни Ulrich's Periodical Directory (2013), пълнотекстова база данни Open Academic Journals Index (2014, CGIJ OAJI - 0,350), Google Scholar (2014, h-index 2019 - 13), Национална библиотека На Украйна, кръстен на VI Вернадски (2008), Международната наукометрична база данни Index Copernicus International (ICI 2018 - 79,84)

Анотация

Целта на статията е да повдигне въпроса за важността на семейната подкрепа при деца с поведенчески и емоционални разстройства. В нея се отбелязва, че тя е средата, която оказва огромно влияние върху формирането и изграждането на детето. Това е така защото точно в семейството се изграждат основите на човешката личност. При наличие на благоприятна обстановка те би трябвало да създават красота в живота, равновесие на духа, чувство за сигурност. Но семейната среда би въздействала възпитателно само, ако детето е включено активно в нея. Тя се явява първото „опитно поле” за жизнената дейност на човека. Включването на детето в семейната среда и възпитанието му в морални добродетели е един от практическите пътища за неговата социализация. За съжаление много семейства не успяват да предоставят емоционална подкрепа на подрастващите, не успяват да създадат

този психологически комфорт и сигурност. Нарушението на тази емоционална връзка с родителите, липсата на емоционална подкрепа лесно може да доведе до сериозно нараняване на психиката на едно дете и това лесно може да доведе до необратими последици в поведението и емоционалното развитие и формирането му. Проблемните деца обикновено са такива в резултат на семейни конфликти, липса на родителска любов, отглеждане в жестокост, грубост и непоследователност в родителските действия. Децата почти винаги попиват не само положителните, но и отрицателните модели на поведение идващи от родителите. Не е реално и е безрезултатно родителите да изискват образцово поведение от децата си, ако те самите не са носители на такова. От примера и възпитателното въздействие на родителите зависи и бъдещето на детето. Много често в забързаното ежедневиe на нас възрастните не ни остава време да обърнем достатъчно внимание на емоционалното и поведенческо развитие на нашите деца. Много често забравяме, че поведенческите и емоционални разстройства на някой деца са вик за помощ, който за съжаление много често е неразбран от другите. Ако останат незабелязани от възрастните, тези негативи могат да се вкоренят под формата на различни чувства в съзнанието на подрастващите и да окажат негативно влияние върху психичното и емоционалното им развитие и благополучие, и да доведат до сериозни поведенчески и емоционални дисфункции.

III. Статии и научни доклади в България и в чужбина в нерелативирани списания с научно рецензиране

- 1. Тричков, Ив. (2020) - „Изисквания за обучение на ученици с трудности в ученето“ – Сборник „Посланици на приобщаващото образование“ - УИ "Паисий Хилендарски" - ISBN 978-619-202-617-2**

Анотация

Не малка част от подрастващите страдат както от социални дефицити, така и от обучителни затруднения. Тези социални дефицити и обучителни трудности, и разстройства, често водят до социална дезадаптация. Точно за това науката отделя все по-голямо внимание на факторите, влияещи върху обучителните трудности, а също отделя внимание на някои задължителни условия и изисквания, необходими за преодоляване на тези обучителни затруднения и дефицити. Това е и замисълът на статията, а именно да се обърне внимание на някои условия и изисквания, необходими за преодоляването на подобни затруднения и дефицити.

- 2. Тричков, Ив. (2020) - „Неорганичната енуреза в контекста на емоционалните**

разстройства, типични за детството и юношеството” – Сборник "Образование, наука, иновации" - УИ "Паисий Хилендарски" - ISBN 978-619-202-599-1

Анотация

Целта на статията е да повдигне въпроса за същността, спецификите, терапията, а също и за някои условия и психологически предизпозиции, оказващи влияние върху поведението при едно доста често срещано, актуално за времето ни и в същото време може би малко подценявано емоционално разстройство, типично за детството и юношеството, а именно неорганичната енуреза.

- 3. Тричков Ив. (2016) - „CONDITIONS AND FACTORS AFFECTING EMOTIONALITY AND EMOTIONAL WELLBEING IN ADOLESCENTS“– EDUCATION AND RESEARCH ACROSS TIME AND SPACE – Bitola; 552-558 - ISBN 978-9989-100-50-5**

Анотация

Целта на тази статия е да повдигне въпроса за важността на емоциите и емоционалното благополучие при подрастващите. Много често в забързаното ежедневиe на нас възрастните не ни остава време да обърнем достатъчно внимание на емоционалното развитие на нашите деца. Прави впечатление, че в училище, във вкъщи, на улицата обръщаме повече внимание на поведението, възпитанието и на дисциплината, докато емоционалността на подрастващите остава някак си на заден план. Това не трябва да е така, защото в крайна сметка емоционалната устойчивост и емоционалното благополучие заемат изключително важно място в живота на детето - няма сфера в психиката му, която да остава незасегната от тях, особено в моменти на излизането от един възрастов период и навлизането в друг такъв.

- 4. Тричков. Ив. (2016) - „Условия и фактори для развития национальной идентичности у подростков“ - Sbornik NOWE HORYZONTY W EDUKACJI DZIECI, MŁODZIEZY I DOROSŁYCH – SIEDLCE, 2016; стр. 233-243 - ISBN 978-83-941235-6-7**

Анотация

Целта на статията е да проследи влиянието на някои психологически аспекти върху формирането на националната идентичност. Обърнато е внимание на това как семейството и образователната система могат да повлияят върху изграждането на националната идентичност при подрастващите. Отбелязани са някои интересни гледни точки и изследвания на различни авторитети изследващи проблематиката.

5. **Тричков Ив. (2015) - „Същност и специфики на опозиционно-предизвикателното разстройство – условия и предизпозиции, оказващи влияние върху поведението“ – Сборник Иновации и компетентности в образованието – УИ „П. Хилендарски“ – 2016; стр. 510-520 - ISBN 978-619-202-178-8**

Анотация

Термините поведенчески и емоционални разстройства включват в себе си социална оценка, която е твърде неясна и неточна. Тази неяснота се предизвиква от факта, че те се използват за етиктирането на всички деца, които не отговарят на общоприетите норми, колкото и субективни да са те. Много често забравяме, че поведенческите особености на някой деца са вик за помощ, който за съжаление много често е неразбран от другите. Целта на статията е да повдигне въпроса за същността, спецификите, а също и за някои условия и предизпозиции, оказващи влияние върху поведението при едно доста често срещано напоследък, актуално за времето ни и в същото време може би малко подценявано разстройство на поведението, а именно опозиционно предизвикателното разстройство.

6. **Тричков Ив. (2015) - „Социални нагласи на масовия учител към интеграцията и приобщаващото образование на деца и ученици със специални образователни потребности“ – сборник Предизвикателствата на приобщаващото образование - УИ „Паисий Хилендарски“ - 2015; стр. 165-172; ISBN 978-954-423-994-7**

Анотация

Интегрираното обучение и приобщаващото образование се явяват не само алтернатива, но и се превръщат в съвременна стратегия за хуманизацията на обществените отношения. Днес те стоят в центъра на вниманието като процес на обучение на децата и учениците със специални образователни потребности. Въпреки това в днешно време все още съществуват различни нагласи и стереотипи свързани с интеграцията на тези ученици. Целта на статията е да представи едно проучване в тази посока.

7. **Тричков Ив. (2015) - „Професията ресурсен учител – условие за качество на интегрираното образование“ – СБОРНИК Образование, развитие, изкуство – УИ „Паисий Хилендарски“ – 2015г., стр. 105-113; ISBN 978-619-202-076-7**

Анотация

Интеграцията и приобщаващото образование стоят в центъра на вниманието на обществото като процеси на обучение и развитие на децата и учениците със специални образователни потребности. Това е свързано не само с особената актуалност на проблематиката, но и с необходимостта от значително разширяване на интеграцията в България като закономерен етап от развитието на специалното образование. Тук се появява и необходимостта от налагането на една сравнително нова професия – професията ресурсен

учител. Целта на статията е да даде малко повече информация за ролята и спецификите и психологическите аспекти на професията ресурсен учител.

8. **Тричков. Ив. (2015) - „Особености на интеграцията при деца и ученици със специални образователни потребности“ – сборник Образование, общество, личност - УИ „Паисий Хилендарски” – Пловдив, 2015 - стр. 266-274; ISBN978-619-202-032-3**

Анотация

Интегрираното обучение и приобщаващото образование се явяват не само алтернатива, но и се превръщат в съвременна стратегия за хуманизацията на обществените отношения. Днес те стоят в центъра на вниманието като процес на обучение на децата и учениците със специални образователни потребности. Това е свързано не само с особената актуалност на проблематиката, но и с необходимостта от значително разширяване на интеграцията в България като закономерен етап от развитието на специалното образование. Целта на статията е да даде повече информация относно спецификите на интегрираното обучение и приобщаващото образование и да подчертае някои техни психологически аспекти.

9. **Тричков. Ив. (2014) - „Перспективи в развитието на специалното образование” - Перспективи в образованието – УИ „Паисий Хилендарски” - Пловдив, 2014, стр. 97-105; ISBN 978-954-423-942-8**

Анотация

Образованието е важен момент от живота на всеки един от нас. Както е известно във всяко общество съществува група от хора, чиито статус, възможности за развитие и обучение изискват по-специални условия. Именно за това образователната ни политика предначерта щрихите на някои промени, свързани с обучението и развитието на децата и учениците със специални образователни потребности с цел предоставяне на нови възможности за включване в образователния процес. Целта на статията е да акцентира на някои основни перспективи и тенденции, свързани с развитието на специалното образование.

10. **Тричков. Ив. (2014) - „Фактори, оказващи влияние върху емоциите и емоционалното благополучие на подрастващите“ – Сборник Благополучие и психично здраве в кариерното развитие – УИ „Паисий Хилендарски - стр.50-56; ISBN 978-619-202-009-5**

Анотация

Процесите свързани с развитието на емоционалната и социалната компетентности при човека се формират в продължение на целия му живот. Започват най-напред в семейството, продължават в периодите на обучение в различните степени на образование, в периодите му на професионална реализация и социалните контакти, които лицето създава и осъществява през житейския си път. Преходът от един възрастов период към друг е едно от най-значимите събития в живота на детето и на неговото семейство. Именно затова целта на тази статия е да повдигне въпроса за важността на емоциите и емоционалното благополучие при подрастващите.

11. **Тричков Ив., Сивакова В. (2013) - „Персонална идентичност и удовлетвореност при деца с умствена изостаналост“ - Сборник Персонална и национална идентичност и социална среда – университетско издателство „Паисий Хилендарски” – Пловдив, 2013г. - стр.108-122 - ISBN 978-954-423-863-6**

Анотация

В днешно време съществуват много фактори, които оказват влияние върху благополучието, самоопределянето и удовлетвореността при лицата с различни по вид и степен нарушения. Нарастващото внимание на специалистите към това се определя от факта, че популацията на децата със специални образователни потребности нараства с всяка измината година. Това ни мотивира да направим опит за проследяване на процесите свързани с персоналната идентичност и удовлетвореността от живота при деца с умствени затруднения

12. **Trichkov Iv. (2013) - „Empathy in children with hyperactivity syndrome with attention deficit,, - Trakia Journal of Sciences,11, number 3, 2013; стр. 363-373; ISSN 1313-7069**

Анотация

През последните години хиперактивните деца са обект на засилен научен интерес. Нарастващото внимание на изследователите се дължи на факта, че аномалии като агресия, хиперактивност и т.н. нарастват неимоверно. За някои автори и специалисти развитието на емпатия е едно от най-важните умения и способности. Алтруистичното и емпатийно поведение сега се оказват може би единственият ефективен инструмент за потискане на неадаптивното поведение сред младите хора. Всичко това провокира провеждането на проучване, чиято цел е наблюдение и измерване на съпричастност и емпатийно поведение при деца и ученици, диагностицирани със синдром на хиперактивност с дефицит на внимание.

13. **Тричков Ив. (2013) - "Развитие социальных навыков у подростков - фактор адаптации в социальную среду" - Образование в создании современной действительности. Возможности и ограничения – ТОМ I – Седльце 2013, стр. 290-296; ISBN978-83-936635-0-7**

Анотация

Голяма част от подрастващите страдат от социални затруднения, които в чести случаи водят до социална неприемливост. Затова от изключително важно значение се оказва обучението, тренирането и развитието в по-адаптивни социални умения с цел подобряване качеството на живот и с цел да намаляване до минимум неблагоприятните ефекти от този проблем. Би било наистина добре ако ние възрастните осъзнаем, че този процес трябва да започне още от най-ранно детство.

- 14. Тричков Ив. (2013) - „Себеприемането и самооценката като аспекти на психичното благополучие при подрастващите” – Сборник Благополучието – в контекста на социалната идентичност - университетско издателство „Паисий Хилендарски” – Пловдив, 2013г. - стр. 42-49; ISBN 978-954-423-852-0**

Анотация

В последно време науката отделя все по-голямо внимание на факторите, влияещи върху психичното благополучие. В научната литература то е представяно и интерпретирано по много и по различни начини. Целта на статията е да разгледа проблематиката, свързана със себеприемането и самооценката на подрастващите в контекста на психичното благополучие.

- 15. Тричков Ив. (2013) - “Малко повече за спецификите, свързани с развитието и изграждането на етническата идентичност” – Сборник Персонална и национална идентичност и социална среда – университетско издателство „Паисий Хилендарски” – Пловдив, 2013г. - стр.74-81; ISBN 978-954-423-853-7**

Анотация

Може да се каже, че концепциите, свързани с развитието на социалната и етническата идентичности при подрастващите до скоро стояха на заден план и не бяха предмет на сериозни теоретични или емпирични изследвания. Едва през последните години започнаха да се появяват изследвания, статии и материали, свързани с формирането, развитието и спецификите на тези типове идентичност. Въпреки това раздвижване и нарастналия интерес в последно време, не може да се отрече фактът, че все още много неща свързани с тях остават размити и недоизяснени. Именно затова целта на статията е да акцентира на някои специфики свързани с развитието и изграждането на етническата идентичност при подрастващите.

- 16. Тричков Ив. (2012) - ”Ролята на емпатията и съпричастността в структурата на възпитанието и отношенията между деца и родители” - Сборник Социално благополучие, качество на образованието и социална интеграция – изследвания**

**и резултати - Пловдив 2012- университетско издателство 'Паисий Хилендарски'
- стр. 36-45; ISBN 978-954-423-815-5**

Анотация

Семейната среда е средата, която оказва огромно влияние върху формирането и изграждането на детската личност. Семейството е социалната единица, която обикновено стои на първо място и неговото влияние е от решаващо значение за формирането и развитието на подрастващите в първите години от техния живот. То е „институцията”, която до голяма степен определя интересите и потребностите, нагласите и ценностите у децата. Точно то подбужда първите морални и социални качества у всеки индивид. Във взаимоотношенията родител – дете започва зараждането на добродетели като честност, съчувствие и съпричастност, емпатия, съпричастност, доброта, любов, благодарност и пр. Именно за това целта на статията е да акцентира върху важността на развитието на емпатия и съпричастност като елементи в структурата на възпитанието при подрастващото поколение.

- 17. Тричков Ив (2012) - „Терапевтични стратегии и подходи повишаващи шанса за социализация на деца със синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието” - Социално благополучие, приобщаващо образование и социална интеграция – съвременни аспекти на качеството на образованието - университетско издателство „Паисий Хилендарски”, 2012; стр. 27-39; ISBN978-954-423758-5**

Анотация

В последно време се говори за търсене на алтернативни методи за терапия на ХАДВ. Под алтернативна терапия на ХАДВ би трябвало да се разбира всеки вид терапия, различна от медикаментозната или от стандартните поведенчески терапии и психотерапии. Целта на статията е да проследи и опише някои терапевтични стратегии и подходи, прилагани при деца със синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието.

- 18. Тричков Ив. (2012) - „Развитие на социалните умения при синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието” - Списание Специална Педагогика – София, юни 2012 – стр. 18-24; ISSN 1310-7003**

Анотация

Хората със синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието често страдат от социални затруднения, които водят не рядко до социална неприемливост. Затова при тях от изключително важно значение се оказва обучението в по-адаптивни социални умения с цел да се подобри качеството им на живот и да се намалят до минимум неблагоприятните ефекти от съответния поведенчески проблем. Би било наистина добре ако ние възрастните осъзнаем, че този процес трябва да започне още от самото детство.

19. **Тричков Ив. (2011) - „Семейството и ролята му за приобщаване на деца с ХАДВ” – Сборник Социализация, том I, - университетско издателство „Паисий Хилендарски” - Пловдив, 2011 - ISBN 978-954-423-785-1**

Анотация

Семейната среда е виталната, жизнено необходима среда за развитието на детето. Това може би се отнася в много по-голяма степен за децата със специални образователни потребности. Не рядко когато нарушенията са по-леки, като например синдром на хиперактивност с дефицит на внимание (ХАДВ) се стига до всевъзможни опити от родителска страна да се прикрият състоянията на децата. Това от своя страна крие много рискове и опасности за самия индивид и вместо той да бъде предпазен, по този начин на него се вреди в не малка степен. Целта на статията е да акцентира върху същността на хиперактивността и върху някои психологически моменти, свързани с ролята на семейството спрямо социалното приемане на хиперактивните деца.

20. **Тричков Ив. (2011) - „Емпатия, социални умения, социализация при хиперактивни деца” - Сборник Социализация, том II, - университетско издателство „Паисий Хилендарски” - Пловдив, 2011 - ISBN 978-954-423-786-8**

Анотация

Целта на статията е да акцентира на важността от тренирането и развитието на социалните умения при деца със синдром на хиперактивност с дефицит на внимание. Също така е направен опит да се отбележи важността от развитие на емпатия при тези индивиди и е представено проучване в посока проследяване на равнището на емпатия при индивиди със синдром на хиперактивност с дефицит на вниманието.

IV. Научни студии

1. **Тричков Ив., Глушкова, Н. - „Взаимодействия между родители и училищна организация за националната идентичност на подрастващите” - Сборник Персонална и национална идентичност и социална среда IV част – университетско издателство „Паисий Хилендарски” – Пловдив, 2013г. - ISBN 978-954-423-854-4 - СТУДИЯ – стр.72-101**

Анотация

Проблемът за националната идентичност като колективен конструкт и нейните индивидуални проекции е един от най-дискусионните през последните години, особено по отношение на транснационалните и интеркултурни аспекти. Изградената *сигурна национална идентичност* допринася за психичното благополучие на личността, защото е извор на позитивни нагласи към собствената група на принадлежност. Целта на студията е да обърне внимание на важноста на взаимодействията между родители и училищна организация по отношение развитие на националната идентичност сред подрастващите.

- 2. Тричков Ив. (2021) - Емоционални разстройства с начало, типично за детството и юношеството – УИ „Паисий Хилендарски“ - ISBN 978-619-202-632-5**

Анотация

Целта на студията е да запознае читателя с емоционалните разстройства с начало, типично за детството и юношеството. Акцентира се върху същността, психологическите особености, спецификите и етиологията на емоционалните разстройства. Обърнато е внимание и на терапевтичните интервенции, които могат да бъдат прилагани, а също на това, каква е прогнозата при тези разстройства.

- 3. Тричков Ив., Динсбаш Г., Бал И. (2020) - "Обучителни затруднения" - Сборник "Посланици на приобщаващото образование" - ISBN 978-619-202-617-2**

Анотация

Обучителните дефицити създават проблеми на различни нива – психологическо, социално, академично и т.н. От тази гледна точка, те могат да окажат и да провокират у подрастващите сериозни психологически и емоционални и социални дискомфорт, а могат да доведат дори и до дискриминативни модели. В този контекст замисълът на студията е да представи едно международно проучване, свързано с влиянието на обучителните дефицити и затруднения върху личността и поведението на учениците с подобни проблеми.

- 4. Тричков Ив., Сивакова В. (2020) - "Същност и специфики на реализацията на приобщаващото образование в дигитална среда" – Сборник "Посланици на приобщаващото образование" - ISBN 978-619-202-617-2**

Анотация

Както е известно във всяко общество съществува група от хора, чиито статус, възможности за развитие и обучение изискват по-специфични условия. Именно за това бяха предначертани и щрихите на някои промени, свързани с психологическа подкрепа, предоставяне на нови възможности и личностно развитие на подрастващите със специални потребности. В днешно време социализиращите процеси изискват реализиране на нови стратегии и психологически правила и подходи, свързани с образованието и възпитанието на децата със специални потребности. С оглед на създалата се извънредна ситуация в световен мащаб все повече се заговори, а и започнаха да се прилагат така наречените дистанционни форми на обучение.

Това мотивира и разработването на студията, целта на която е да представи резултати от проучване, свързано с проследяване на спецификите и на някои психологически моменти, свързани с реализацията на приобщаващото образование в дигитална среда.

V. Учебници и учебни помагала в съавторство

- 1. Левтерова, Д., Атанасова, Ж., Тричков, Ив, Костова, Зл., Сивакова, В. (2018) - "Психология на деца и ученици със специални образователни потребности" - УИ „Паисий Хилендарски“ - ISBN 978-619-202-310-2**

Анотация

Психология на деца и ученици със СОП е пространство в психологическата наука, което пряко корелира с приложенията на психологическите когнитии в средовия контекст на приобщаващото образование. Специалните образователни потребности при различни увреждания, разстройства и нарушения притежават своя психологическа специфика, която се явява фундаментална за разбирането както на самите увреждания, разстройства и нарушения, така и за разбирането и структурирането на индивидуални учебни планове и програми, за консултиране и терапевтични интервенции. Учебникът е предназначен за студенти в професионални направления по психология, педагогика, специална педагогика, социална педагогика, предучилищна и начална педагогика, социални дейности, за администратори, за родители, за представители на неправителствени организации, за всички, които работят в областта на психологията, в областта на педагогиката, в областта на приобщаващото образование, както и за всички, които се интересуват от представената проблематика и представената тематика.

- 2. Левтерова, Д., Атанасова, Ж., Тричков, Ив. (2016) - Стратегии за работа с деца и ученици със специални образователни потребности – Пловдив - ISBN 978-619-202-201-3**

Анотация

В учебника се предлагат психологически интерпретации на образователния модел за приобщаване, медицинския и образователен модел и моделите за идентичност при лицата с увреждания. Предлагат се конкретни психолого-педагогически стратегии и правила за работа при отделните групи деца и ученици със специални образователни потребности и с фамилия контекст. Учебникът е предназначен за студенти, учители, родители и за всички, които професионални и/или персонално се интересуват от работата с деца и ученици със специални образователни потребности.

3. **Левтерова, Д., Атанасова, Ж., Тричков, Ив, Костова, Зл., Сивакова, В. (2019) – “Стратегии и модели за работа с деца и ученици със специални образователни потребности” - учебно помагало - "УИ „Паисий Хилендарски“ - ISBN 978-619-202-521-2**

Анотация

Учебното помагало е предназначено за студентите на Педагогическия факултет на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“. Разработките са съобразени с новите концепции и нормативни документи за децата и учениците нарушения. Предложени са конкретни психолого-педагогически стратегии и правила и модели на добри практики за работа при отделните групи деца и ученици със специални образователни потребности и с фамилия контекст.